

Jak jsme spolu žili v Českém lese

Češi a Němci byli sousedy celá staletí. Horský hřeben Českého lesa a Šumavy tvořil odjakživa přirozenou hranici. Jelikož se však jednalo o strategické území, kterým vedly důležité obchodní stezky přes Domažlice a Tachov do Řezna a Norimberka, **docházelo často ke svárům.**

Pravěk - raný středověk

Přibližně 30 před Kristem – území dnešní ČR **opouští většina Keltského obyvatelstva**, především však elity. Do částečně vylidněného území postupně přicházejí **Germáni**, zejména kmen Markomanů. Na počátku letopočtu (nejpozději r. 1 před Kr.-19 po Kr.) se Čechy stávají centrem tzv. **Marobudovy říše**. Marobud byl markomanský šlechtic a jedná se o první jménem známou postavu na českém území.

4.-6. století - tzv. stěhování národů vyvolané mnoha příčinami – neefektivní a nevýnosné germánské zemědělství, touha "barbarů" po kořisti z římských provincií, přelidněnost Slovanů na východě, tlak asijských nomádů (Hunů, později Avarů) atp. Dnešní území ČR opouští část **původního germánského obyvatelstva**, zejména elity.

V 6. století na toto území přicházejí Slované, kteří postupně splynou se zbytky původního obyvatelstva. V první polovině téhož století se zároveň v západní Evropě stabilizuje tzv. **Franská říše**, která si podmanila mj. i **Bavory**.

Raný středověk

7. století

V rámci boje Slovanů s Avary vzniká na území Čech volný společenský útvar neznámého rozsahu a charakteru, tradičně označovaný jako "**Sáмова říše**"

631 - vpád franského krále **Dagoberta** do Čech a neúspěšné obležení dosud nelokalizovaného "hradu" **Wogastisburgu**

8. století

743 - Slované jako spojenci Bavorů bojují proti Frankům na řece Lechu

788 - Karel Veliký (franský král) rozšířil své území o dobyté Bavorsko

800 – **Karel Veliký korunován císařem**, následuje kulturní, hospodářský a vojenský rozmach franské říše

9. století

805 – franské vojsko pod velením Karla Velikého vpadlo ve třech proudech do Čech, aby si je podrobilo. **Frankové oblehli hrad (hradiště) Canburg** (doposud spolehlivě nelokalizován), avšak bez úspěchu.

806 – franský útok na Čechy se zopakoval a tentokrát byl úspěšnější – Čechové se stávají vazaly říše a musí platit daň z míru

843 – **rozdělení franské říše na západní a východní (pozdější Svatá říše římská)**

Následují dlouhá desetiletí neustálých třenic mezi východofranskou říší a Velkou Moravou, potažmo Slovy.

70.-80. léta – na dějinné scéně se objevuje **český kníže Bořivoj, první spolehlivě doložený Přemyslovec.**

10. století

929 – východofranský král **Jindřich Ptáčník** (který mj. položil základy Svaté říše římské) zaútočil s vojskem na Čechy. Český kníže Václav se prakticky bez boje vzdal a přistoupil na placení tributu (daně z míru), čímž se **Čechy staly vazalskou zemí říše.**

935 - zabití knížete Václava - nástup Boleslava I., který zahajuje postupné **sjednocování Čech pod nadvládou Přemyslovců.** Zároveň odmítá platit tribut Říši, čímž se Čechy stávají suverénními. Po zbytek století jsou však Čechy pravidelně napadány říšským vojskem a Přemyslovci jsou v závislosti na tom střídavě nepřáteli i spojenci resp. vazaly Říše.

955 – **Boleslav I.** pomáhá východofranskému králi **Otovi I. zvítězit nad Maďary v bitvě na Lechu** (nedaleko bavorského Augsburgu)

962 – **Ota I. korunován na císaře a zároveň zakládá Svatou říši římskou**

976 – drtivá a potupná **porážka říšského vojska pod hradem Plzní** (přemyslovské hradiště v dnešním Starém Plzenci)

Do konce 10. století se **Přemyslovci po likvidaci či pacifikaci konkurenčních rodů stávají absolutními pány Čech, které jsou postupně sjednoceny ve stát.** Území dnešního Domažlicka si ve 2. pol. 10. stol. Přemyslovci zajistili zbudováním správního hradu (hradiště) zvaného **Tuhošť.** Jeho dobře dochované pozůstatky se dodnes nacházejí nad vsí Smolov JV od Domažlic. Po zániku hradiště ve 12. století přejímá správu kraje královské město Domažlice (založeno ve 13. stol.).

11. století

Pokračující střídavé přátelství a nepřátelství mezi Říší a Čechami, které jsou stále tlačeny do vazalské pozice.

1040 – **vojsko krále Jindřicha III. vtrhlo ve dvou proudech do Čech.** Severní proud byl odražen u Chlumce, jižní pak směřoval do oblasti dnešního Domažlicka. Proti interventům vytáhl s vojskem kníže Břetislav. Na přístupových cestách v pohraničním hvozdu byly provedeny tzv. záseky (zatarasení cest poraženými stromy, jejichž koruny směřovali vůči interventům). Říšské vojsko se tak v nepřehledném horském terénu dostalo do pasti a bylo snadným terčem **Břetislavovy** armády. V nastalé bitvě byl **výkvět říšského rytířstva drtivě poražen** a přeživší uprchli zpět do Němec. Bojiště, které bylo dříve mylně kladeno do Všerubského průsmyku ke kostelíku u Brůdku, není doposud přesně lokalizováno. Nachází se však nejspíše někde v okolí dnešní **Pasečnice** (JZ od Domažlic). **Následujícího roku se útok zopakoval a Břetislav byl donucen přijmout Čechy v léno.** Poté byl věrným spojencem císaře.

1075-82 – český kníže **Vratislav** pomáhá římskoněmeckému králi **Jindřichu IV.** v bitvách u Homburgu, Flarchheimu, Mölsenu a Mailbergu

1085 – císař Jindřich IV. uděluje **Vratislavovi II.** za věrné služby **nedědičný královský titul.** Vratislav se tak stává **prvním českým králem,** přičemž samotná korunovace proběhla v roce 1086.

12. století

Počátek století byl v Čechách ve znamení neustálých bojů mezi jednotlivými členy Přemyslovců o knížecí stolec, přičemž vládnoucí knížata se rychle střídala.

1121 – kronikář Kosmas zaznamenal, že toho roku “**nějací Němci**” **neoprávněně na českém území vystavěli hrad v pohraničním hvozdu**, k němuž se jde přes ves Bělou. Následně byl tento hrad dobyt českým knížetem Vladislavem I. a stal se zeměpanským majetkem. Tato událost bývala tradičně spojována s počátky hradu **Přimda**, ovšem v posledních desetiletích se spíše přikláníme k názoru, že se jednalo o jinou, prozatím neznámou lokalitu. V úvahu při tom připadají především vrch **Velký Zvon** u Pleše či **Starý Herštejn**.

1126 – kníže Soběslav I. nechává v rámci posílení ochrany hranic přestavět tři důležité zeměpanské opěrné body, totiž Přimdu, Tachov a Zhořelec.

1138 – na říšský trůn usedá Konrád III., první z významné **dynastie Štaufů**. Asi nejvýznamnějším císařem tohoto rodu se později stal **Fridrich Barbarossa**.

1158 – **Fridrich Barbarossa společně s Vladislavem obléhají Milán** - české oddíly se významně zasadily o dobytí města. Odměnou dostává Vladislav od císaře nový erb se stříbrným lvem na červeném poli a zároveň je císařem **korunován na českého krále**. Spojenectví obou panovníků pokračovalo i nadále, ovšem za cenu Fridrichova vměšování se do českých vnitropolitických záležitostí.

Na přelomu 12. a 13. století začíná táhlý **boj mezi Štaufy a Welfy o říšský trůn**, z čehož zdatně těžil Přemysl Otakar, jenž dle momentální situace měnil svoji politiku.

1197 - na knížecí stolec nastupuje **Přemysl Otakar I.**, který o rok později získává i **dědičný královský titul**.

Vrcholný středověk

13. století

V Čechách představuje toto století přechod od raného do pozdního středověku. Okolo roku **1230** kulminují dlouhodobé společenské, sociální, technologické i ekonomické změny, které se dotkly všech aspektů života. Do Čech přicházejí na královo pozvání **němečtí specialisté** (tzv. vnější kolonizace), kteří s sebou mj. přinášejí tzv. **emfyteutické právo**, které upravuje vztah pána a poddaného. Poddaní mají od vrchnosti dědičně pronajatou půdu, z níž pravidelně odvádějí dávky. **S tím souvisí nově zakládané přesně rozměřené a rozparcelované vsi i města, stejně jako k nim příslušející lány. Vzniká tak krajina, jak ji známe dnes.** Zároveň se emancipuje šlechta, která se z tzv. beneficiální mění na feudální (pozemkovou). Ve velkém přibývají kamenné hrady západního typu, vznikají města (s městskými právy), nastupuje rozkvět rytířské kultury, do módy se dostává němčina atp. Nově příchozí **němečtí kolonisté se usazují nejenom, ale zejména v pohraničních oblastech**. Tímto aktem se Čechy kulturně a sociálně zařadily k zemím západní Evropy.

1247 - část české šlechty se pod vedením mladého krále **Přemysla Otakara** vzbouřila proti králi **Václavovi I.** Povstání bylo potlačeno v bitvě u Mostu a mladý Přemysl na čas vězněn mj. na hradě **Přimda**.

1253 - po smrti krále Václava I., který zahájil výše nastíněné změny, nastupuje na český trůn **Přemysl Otakar II.** Ten je záhy Štaufy prosazován na císařský trůn, z čehož však sešlo.

V rámci své všestranně expanzivní politiky **Přemysl Otakar II. opakovaně vpadl i do Bavorska.** Nejničivějším byl útok z roku **1266**, kdy Přemyslovo vojsko **vyplenilo město Weiding s okolními vesnicemi, klášter Schwarzenhofen, vsi Nittenau, Regenstau, město Koubu a mj. i hornofalcký Grafenried.** České vojsko obsadilo město Schönsee a hrady Frauenstein s Reichensteinem, který nechává Přemysl přestavět. Český král zároveň přestavuje i obsazený hrad **Starý Herštejn**, který se tak stal důležitou zeměpanskou pohraniční pevností. Téhož roku Přemysl pro Čechy zabírá i Chebsko.

V rámci Přemyslova fundačního úsilí jsou kromě mnoha jiných měst, klášterů a hradů vysazeny i **Domažlice**, jakožto opevněné královské město s hradem. Nová lokace města navázala na raně středověké sídlištní uskupení okolo **kostela sv. Jakuba**. Pod velení domažlického purkrabího spadala i hraniční ostraha, tvořená **svobodnými sedláky - Chody**. Okolo Domažlic pak vzniká síť **chodských vsí**. V oblasti Českého lesa Přemysl Otakar ještě nechává přestavět i **tachovský hrad** a v jeho předpolí vysazuje stejnojmenné **opevněné královské město**, navazující rovněž na raně středověké sídliště.

Na přelomu 60. a 70. let byly Přemyslovy expanzivní aktivity na vrcholu - "české" území zabíralo 9 zemí a sahalo až k Jaderskému moři.

1273 - novým římskoněmeckým králem se místo Přemysla Otakara (jasný favorit) stává pouhý **hrabě Rudolf Habsburský**. Přemysl odmítá výsledek volby uznat, čímž začínají **táhlé spory s Rudolfem potažmo Říší**.

1276 – V rámci mírového jednání je Přemysl Otakar donucen přistoupit na potupné podmínky zahrnující mj. **okleštění jeho území na původní jádro, které pak od Rudolfa dostává jako léno**.

1278 – V **bitvě na Moravském poli**, která patřila k největším té doby, byl **český král od Rudolfa poražen a sám v bitvě zahynul**. Následovalo pětileté období, kdy byl dočasným vládcem Čech ustanoven **Ota Braniborský**. V této době, kdy v Čechách panovala anarchie a bezpráví, **Braniboři drancovali celé království**.

Pozdní středověk

14. století

1306 - vraždou mladého krále Václava III. v Olomouci **vymírá po meči rod Přemyslovců**.

1310 - za českého krále zvolen **Jan Lucemburský**, který se oženil s Eliškou Přemyslovnou. Lucemburkové pak budou v Čechách vládnout více než jedno století.

1322 - v bitvě u **Mühldorfu** české vojsko vedené králem Janem výrazně přispělo k vítězství Bavorů. Za odměnu **získává Jan od Ludvíka Bavora natrvalo Chebsko**, které se opět stalo součástí Čech.

1346 - král Jan padl v bitvě u Kresčaku, jeho syn **Karel zvolen za římskoněmeckého krále a nastupuje i na trůn český** - v Čechách následuje nevídaná prosperita a rozkvět země, stejně jako víceméně trvalý mír

1355 – **Karel IV. Korunován na císaře římskoněmecké říše**.

- značná část Horní Falce sahající až k **Norimberku** byla Karlem IV. připojena ke korunním zemím Čech – tzv. **Nové Čechy**. Později byla k českému území připojena i Horní a Dolní Lužice, stejně jako Braniborsko.

1373 – **Vojsko bavorského vévody Štěpána oblehlo Domažlice**, vypálilo jejich předměstí a zpusťována byla i řada okolních vsí

1378 – Karel IV. umírá a českým i římskoněmeckým králem se stává jeho syn **Václav IV** (z římského trůnu sesazen roku 1400). Následuje **postupné oslabení královské moci, rozklad českých držav v německých zemích**.

15. století

V Čechách nárůst anarchie, přibývá lapkovských družin a domácích i přeshraničních drobných pútek a válek, koncentrovaných zejména v pohraničních oblastech. Na Domažlicku byl jedním z hlavních aktérů těchto "bojůvek" **Racek Janovický z Rýzberka** (hrad nad Kdyní nedaleko Domažlic).

1406 – **české královské vojsko vtrhlo do Bavorska**, následovala odvetná akce, při níž byla **zpuštěna domažlická předměstí**

Okolo roku 1410 v Čechách (zejména v Praze) graduji **konflikty na všech společenských úrovních** – Dekretem kutnohorským jsou Němci zbaveni většinového hlasu na Karlově univerzitě - hromadný odchod německých univerzitních mistrů, český reformní kazatel Jan Hus se ocitá v klatbě, jeho učení rozděluje společnost, vzpoury proti prodeji papežských odpustků, nacionální spory mezi Čechy a Němci, spory mezi králem a šlechtou, králem a církví, spory uvnitř církve samotné atd.

1411 – **římskoněmeckým králem se stává Zikmund Lucemburský**

1415 – v rámci **kostnického koncilu**, řešícího papežské schizma, **upálen Jan Hus**, o rok později i **Jeroným Pražský** – v Čechách roste pnutí a revoluční nálady, **společnost se štěpí na katolíky a stoupence Husova učení - husity (kališníky)**

1419 – první pražská defenestrace, smrt krále Václava IV. a **počátek husitských válek (vleklý a krvavý náboženský konflikt mající charakter občanské války**, v němž se také vůbec poprvé objevuje i **nacionální podtext)**

- **Domažlice stojí prakticky od počátku válek na husitské straně**

- **Husité vypálili Zwiesel a několik okolních vesnic**, o rok později se vpád opakoval

1420 – **husité vedeni Janem Žižkou odolávají 1. křížové výpravě (tvořena zejména Bavy a Franky)** – vítězné bitvy na Vítkově a pod Vyšehradem (zde padl na katolické straně i **Racek Janovický z Rýzmběrka**)

- **Husitské výpady do Bavorska, Horní Falce a Frank**, vypáleny vsi okolo hradu Kleinaign, klášter Michelfeld, Nabburg a v ohrožení se ocitl i samotný Norimberk

1421 – **rozprášena 2. Křížová výprava směřující z Říše proti husitům**

- Domažličtí husité dobyli klášter **Pivoň** a nedaleko ležící hrad **Starý Herštejn**, kde bylo následně husity upáleno 17 členů posádky včetně duchovních

- **Zima 1421-2 - vpád husitů do Bavorska, poškození hradu Kleinaignu**

1424 – **velké (převážně husitské) kořistnické tažení na Koubu**

1425 – **opakované husitské vpády do Bavor** (Waldmünchen, vsi Dangelried, Klöpfleinsried a zřejmě i další, zničen hrad Wiesenfelden)

Postupný nárůst tzv. **rejsů – husitských vojenských výpadů hluboko za hranice království**, zejména do **Německa a Horních Uher**, kde se snažili nejen šířit svůj pohled na křesťanství, ale především **kořistit**

1426 – **porážka křižáků (zejména Sasové) u Ústí nad Labem**

- Jan Neunburský s vojskem vpadl do českého pohraničí, kde vypálil řadu dvorů a vsí včetně Dlačova. Z Klatov proti němu vytáhla husitská posádka. Nejspíše **pod Hlásným vrchem nedaleko Pláně došlo ke střetu, v němž se bavorským a švábským interventům podařilo dobýt husitskou vozovou hradbu**. Jedná se o jedno z mála vítězství katolíků nad husity a vůbec první případ rozbití vozové hradby.

- **Domažličtí husité vpadli do Waldmüchenu**

1427 – **vojsko 4. křížové výpravy z Říše překročilo české hranice** a oblehlo město Stříbro. Při té příležitosti **vypálili nedalekou ves Doubravu, která již nebyla nikdy obnovena (ze zaniklé vsi doposud uprostřed luk a polí stojí osamocený kostel sv. Petra, jediný svědek oněch událostí)**. Před blížícím se

husitským vojskem ustoupili křesťáci k **Tachovu**, před jehož hradbami se hodlali bránit. Pro špatnou organizaci velkého vojska však vypukla mezi křesťáky panika ještě před úderem husitů a dali se na zmatený a chaotický ústup do Říše. **Husité ustupující vojsko stíhali a v menších potyčkách křesťáky pobíjeli.** Následně kališníci oblehli a dobyli samotný Tachov, který se tak stal jejich novou oporou.

1431 – **5. křesťová výprava tvořená z drtivé většiny Němci vpadla do Čech, kde bez milosti vraždí všechny lid bez ohledu na vyznání, pohlaví či věk.** Tento jev víceméně provázal i předešlá křesťová tažení, ale tentokrát zběsilost říšských křesťáků dostoupila vrcholu a nad jejich brutalitou se pozastavoval i Eneáš Silvius Piccolomini, budoucí papež Pius II. Křesťáci vedení Fridrichem Braniborským a Julianem Cesarinim vypálili desítky vsí a **zcela vyvražďeno bylo i městečko Brod nad Tichou na Tachovsku.** Poté se křesťáci přesunuli k **Domažlicím**, kde vypálili předměstí a počali obléhat město. **Křesťáci zároveň drancují a vylupují i katolické (spojenecké) statky v okolí.** Když se Fridrich dozvěděl o od Berouna resp. Chotěšova se blížícím husitským vojsku, přikázal postavit na návrší někde **mezi Domažlicemi a Rýzmberkem vozovou hradbu.** Zároveň začal přeskupovat některé vojenské oddíly, což vneslo do zbytku vojska zmatek a paniku. Když se husité přiblížili na dohled, počal **chaotický úprk křesťáckých oddílů**, které směřovaly zejména Všerubským průsmykem zpět do Němec. K jedinému regulérnímu střetu pak došlo u zmíněné vozové hradby, kterou hájila italská garda kardinála Cesariniho. Vozová hradba byla dobyta a zbytky prchajících křesťáků se husité jali pronásledovat a pobíjet. Tato událost, známá jako **bitva u Domažlic, ukončila poslední křesťovou výpravu proti husitským Čechám.**

1433 – u bavorského **Hiltersriedu** byl místní šlechtou i prostým lidem poražen husitský oddíl, který zde kořistil, aby zajistil zásobování kališnického vojska obléhajícího Plzeň. **Jedná se o jeden z mála husity prohraných střetů.**

1434 – v **bitvě u Lipan** bylo poraženo křídlo radikálních husitů (včetně domažlických), čímž v Čechách skončila (alespoň na čas) krvavá občanská válka

1437 – umírá král a císař Zikmund, čímž **vymírá dynastie Lucemburků**

1458 – českým králem korunován **Jiří z Poděbrad** – jeho vládu provází nová a v některých ohledech snad ještě **zničující občanská válka**, než byly války husitské. Jiří se dále musel potýkat s konkurenčním adeptem na českého krále **Matyášem Korvínem.**

2. polovina 15. století byla v Českém lese ve znamení přeshraničních denních **válek mezi českou a bavorskou šlechtou**, kdy docházelo k permanentnímu vzájemnému přepadání a plenění na obou stranách hranice. Jednalo se však spíše o záškodnickou "partizánskou" válku, než regulérní velká vojenská tažení.

1471 - umírá Jiří z Poděbrad a na český trůn usedá **Vladislav Jagellonský.**

16. století

1526 - v rámci války s Turky **padl v bitvě u Moháče český a uherský král Ludvík Jagellonský.** Na český trůn nastupuje **Ferdinand I. Habsburský**, jehož rod bude v Čechách vládnout následujících téměř 400 let.

Novověk

Konflikty a spory o podobu státu v rovině politické i náboženské. Po stránce náboženské docházelo ke střetům mezi katolictvím a protestanstvím, na úrovni státu se konfrontovalo pojetí absolutistického státu se silnou rolí panovníka a šlechty s představou stavovské monarchie reprezentované sebevědomým měšťanstvem a nižší šlechtou. Obě povahy konfliktu se protnuly v třicetileté válce, která byla posléze příčinou i hlubších sociálních a společenských proměn na přelomu 17. a 18. století. Jejich projevem je rekatolizace i nástup barokní epochy.

17. století

1618 - druhá pražská defenestrace rozpoutává třicetiletou válku

1620 - v bitvě na Bílé hoře poráží císařské a bavorské vojsko vzbouřené české stavy

1627 - na území Koruny české je německý jazyk zrovnoprávněn s jazykem českým

1637 - Švédý vypleněný statek Grafenried kupuje Georg Gerl, místní sklářské provozy stěhuje směrem k Pile (Seeg), sklářství však zde v té době celkově upadá v důsledku nedostatku dřeva

1648 - Třicetiletá válka končí uzavřením Vestfálského míru

Kurfürstentum Bayern

Knížata z třicetileté války vytěžila nejvíce samostatnosti (zakládají města, zámky po francouzském vzoru), říše je roztříštěná.

1667 - grafenriedský statek vlastní rod Wernerů

1695 - poprava Jana Sladkého Koziny a definitivní ztráta historických chodských privilegií

1697 - držitelé Grafenriedu získávají privilegium tzv. Real-Landsassenfreiheit (=přímá podřízenost vládci)

18. století

1707 - podepsán česko-bavorský hraniční reces, který částečně řeší hraniční spory. Následuje zaměření a vytýčení nových zemských hranic

1708 resp. 1764 - část obce Grafenried, dosud náležející k Horní Falci, je v důsledku hraničního recesu připojena ke Království českému jako Obergrafenried (=Horní Grafenried).

1718 - císař povyšuje držitele Grafenriedu do stavu říšských svobodných pánů

1782 - Grafenried je k nelibosti svých obyvatel přifařen k českým Nemanicím

1786 - Grafenried je úspěšný ve snaze o získání samostatné farnosti

1787 - v Grafenriedu je postavena fara

Konec 18. století - začíná České národní obrození a snaha pozvednout český jazyk

Moderní dějiny

Po nástupu myšlenek francouzské revoluce bylo 19. století také obdobím emancipace a formování moderních evropských národů. Geografický prostor střední Evropy byl symbolizován komplikovaným soužitím českého a německého etnika, která se vůči sobě vymezovala v rovině kulturní, politické i hospodářské. Prohlubující se a neřešené animozity na těchto úrovních, doplněné na přelomu 19. a 20. století i otázkou sociální, stály u zrodu nadcházejícího „století extrémů“.

Königreich Bayern

Grafenriedský statek vlastní rod Müllerů resp. Voithenbergů

19. století

1806 - po porážce Habsburka Františka II. Napoleonem v bitvě u Slavkova v roce 1805 zaniká Svatá říše římská

1815 - ustanoven Německý spolek

1848 - snaha Koruny české o autonomii v rámci Rakouského císařství

1872 - poslední z rodu Gerlů – svobodný pán Josef Voit von Voitenberg, prodává Grafenried úvěrnímu spolku

1874 - od úvěrního spolku kupuje Grafenried sdružení grafenriedských sedláků a domkářů

1879 - spojení Německa a Rakousko-Uherska (zakládají Dvojspolek)

1882 - k Dvojspolku se připojuje Itálie a vzniká Trojspolek

1897 - Badeniho jazyková nařízení na zrovnoprávnění češtiny; záhy zrušena

20. století

1907 - vznik Dohody (Francie, Británie, Rusko) / Triple-Entente

1913 - císařským patentem je rozpuštěn Český zemský sněm

1914 - v Sarajevu atentát na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este - záminka pro rozpoutání 1. světové války

1917 - mnozí čeští vojáci vstupují do legií, zejména na východní frontě